

met ernst
ons Hospi-
nog zooveel
grijke som-
aan Ameri-
in China.
ederlanders
terwijl we
komen voor
erdaad een.

er eenige du-
merikaansche
bevele Chris-
gen koloniën
dsverhooring,
en zijn?
al en land van
en ver komen
reemdelingen
et een goed-
ens verliezen
aan te doen
ke-voorzorging.
God eenmaal
illen eenmaal
den dag den

leest dikwijls
gehoorzaam-

geopend oor
Dr. Scheurer
geklaagd
nood. Am-
at ze kan,
van buiten
is voor de
zending zoo
telkens met
rstelen.

in?

rig schrijven
gd over onze

eugenaar en
gesteld", ons
zing en ver-
drukkingen".
kortom, ons
over dit alles
hebben ge-
t te hooren,
iebben, "ver-
Kok hebben
meest pertid-
gemaakt
ok woorden
dingsteekens
Kuyper Sr.
teekens vol-

e van pole-
zijn er aan
zijn in het
Universiteit
der verband
wilde en wij
lit niet waar

relikt peccati-
nize redactie,
eesten afzien.
net Ds. Kok.
uurlijk verre-
nt, die ge-
en officieelen
len, zoo uit-
ook wel
gleeraren en
den der Vrije
nog daarge-
voorstanders
meningen
maar veelre-
ebben met tal-
ezen. En in
ankbaarheid
id in 't spel
elkaar staan
zweep over
at we tegen
zijn wij de
a werpt.

we zijn ge-
en hem
zeggen van
Ds. Kok
de Kerk als
ad door het
abaren kan,"
ndpunt van
ts overblijft
de wateren

schreef op
de Kerk als
openbaren,
len, vrucht-
het instituut
wel in be-
er niet uit
de kan het
an ook het
het orga-
andaar dat
ijn en niet
Door God
scheiden de
stiftuut voor
de eenheid
in de min
te scheiding
zien wij
De absolu-
tus en het
er dus zoo
al het orga-
nopen open-
Ds. Kok het
heeft daarna
regelen en
laats van in-
sch leven de

christelijke actie, en ge krijgt precies wat
Romealtijd geleerd heeft. Met blijkbaar welge-
valen wijst Ds. Kok blz. 48 er dan ook
op, dat "uit de Kerk als instituut de
Christelijke kunst en wetenschap zijn uit-
gegaan, al bleven ze er niet altijd in besloten".
Intusschen nemen we gaarne acte van zijn
verklaring, dat hij alleen bedoelde dat de
Theol. wetenschap tot de Kerk als instituut
behoorde, ook al zal ieder toestemmen, dat
een weinig meer helderheid van voorstelling
hier waarlijk geen overbodige weelde zou
zijn geweest.

Ergoer nog is dat we volgens Ds. Kok
"onjuist" geciteerd zouden hebben. Ook
hier moge vergelijking van wat we schre-
ven met Ds. Kok's eigen woorden aan-
toonen, hoe "onjuist" deze klacht is. We schre-
ven: "Op blz. 30 schrijft Ds. Kok dat volgens
de mannen der Vrije Universiteit de weten-
schap (ook de Theologische) behoort tot
het terrein der gemeene gratie". Ds. Kok
schreef letterlijk: "En dat wel (nl. het stand-
punt dat de Vrije Universiteit inneemt)
omdat de wetenschap (ook de Theologische)
vrij is, souverain in eigen kring, behoort tot
het terrein der gemeene gratie". Men ziet
dat we precies dezelfde woorden als Ds.
Kok, gebruikten en alleen weglieten wat,
niet terzake deed. Eigenaardig is, dat Ds.
Kok die ons hier een onjuist citaat verwijt
in dezen brief wederom hetzelfde aan de
Vrije Universiteit ten laste legt. In kolom 2
in het midden staat weder letterlijk: (Dr.
Kuyper leert dat) "De wetenschap (ook de
Theologische) behoort tot het terrein der
gemeene gratie".

En wat het ergste is, Ds. Kok verwijt ons,
dat we onze lezers opzettelijk misleiden zouden
hebben door te beweren, dat hij woorden
aan Dr. Kuyper toeschreef en tusschen
aanhalingsteekens plaatste, die niet van dezen,
maar van Ds. Kok zelf afkomstig zijn. Ds.
Kok herhaalt tot driemaal, dat deze aan-
halingsteekens er NIET staan en hij niet
bedoelde Dr. Kuyper letterlijk te citeren,
maar alleen weer te geven wat naar logi-
sche consequentie z.i. uit Dr. Kuyper's
standpunt volgt.

Het kan zijn, dat Ds. Kok voor zijn
privaat gebruik er een ander exemplaar op
nabouwt, waarin de aanhalingsteekens ont-
breken, maar in het exemplaar dat in den
handel is, staan de aanhalingsteekens wel.
We drukken letterlijk af wat op blz. 30
staat regel 18 v. o.

In het werk: "De gemeene gratie in wetenschap
en kunst", lezen wij: "Thans daarentegen is ze
(de wetenschap) zelfs in die mate zelfstandig
geworden, dat ze veelre kerk en overh. id poogt
te beheerschen, dan dat ze de heerschappij van
kerk en overheid nog ondergaan zou. Deze zelf-
standigheid nu komt haar toe en is in geen enkel
opzicht aangematigd". De zelfstandig, "rijke,
onafhankelijke wetenschap (waartoe ook de
Theologie behoort) beheerscht de kerk. Dat
recht heeft ze zich niet aangematigd, maar komt
haar toe". De Theologische wetenschap, dat
volgt er o.i. uit, is dus niet gebonden aan de
belijdenis der kerk, maar omgekeerd, de kerk
aan de resultaten der theologische wetenschap.
Daarom moet de kerk, wat de opleiding betreft,
zich aan haar overgeven.

Zooals men ziet staan aan het slot
van den tweeden, niet gecursiveerden zin
wel degelijk de aanhalingsteekens, en ieder
onbevangen lezer zal, ook afgescheiden daar-
van, wel den indruk krijgen, dat Dr. Kuyper
hier sprekende wordt ingevoerd. Eerst bij
den derden volzin meldt Ds. Kok, dat hij nu
aan het trekken van zijn eigen conclusies gaat.
Overigens houde Ds. Kok ons de opmer-
king ten goede, dat wanneer men uit
iemand's standpunt conclusies afleidt die hij
zelf verwerpt en besluit weersprekt (zooals
uit Dr. Kuyper's Encyclopaedie genoegzaam
door ons is aangetoond) eerlijkheid en goede
trouw gebiedt, dat men dit er uitdrukkelijk
bij vermeldt. Anders doet men den broeder
onrecht aan.

En wat nu de quaestie zelfaangaat, blijft
Ds. Kok trots de door ons aangehaalde
citaten volhouden, dat volgens Dr. Kuyper
de theologische wetenschap tot het terrein
der gemeene gratie behoort. Als bewijs
hiervoor worden breede citaten uit vroegere
Herautnummers afgedrukt, waarin Dr. Kuyper
zegt dat de wetenschap in het algemeen
niet aan de Kerk of de particuliere genade,
maar aan de gemeene gratie te danken is.
Iets wat niemand betwist, maar evengoed
door Calvijn en alle Gereformeerde theo-
logen geleerd wordt. Maar hierover loopt
het geschil niet. Ds. Kok komt in zijn
brochure er telkens op terug, dat volgens ons,
niet de wetenschap in 't algemeen, maar de
theologie aan de gemeene gratie te danken
zou zijn. En hij blijft in gebreke ook
maar een enkel citaat uit Dr. Kuyper's
werken te geven, waarin deze dit met zoo-
vele woorden leert. Mogen we nu nog
maals Ds. Kok er op wijzen, dat Dr. Kuyper
in zijn standaardwerk De Encyclopaedie D.
II p. 283—290 juist het tegenovergestelde
heeft betoogd. Het gaat daar over den
eerenaam Heilige Theologie, en Dr. Kuyper
handhaaft dien naam, omdat de Theologie
een geheel eigen positie op het terrein der
wetenschap inneemt. Ze heeft toch, zegt
hij, tot object de geopenbaarde kennis
Gods, haar subject is de geestelijke mensch,
die wedergeboren en verlicht is, en
ze wordt geleid door den Heiligen Geest
aan den eigenlijken Doctor Ecclesiae. Hieruit
blijkt dus duidelijk, dat Dr. Kuyper de
theologie noch uit de gemeene gratie laat
opkomen noch tot het gebied der gemeene
gratie zonder meer rekent, want de
bijzondere openbaring Gods, de weder-
geboorte en verlichting en de leiding van
den Heiligen Geest als Doctor Ecclesiae,
behooren omnium consensus tot het terrein
der particuliere genade. Ook Dr. Bavinck,
Ds. Kok zelf wijst daarop in zijn brochure,
leert precies hetzelfde. Is het dan geen
onrecht aan de Vrije Universiteit aange-
daan, wanneer haar professoren primair in
de Theologie zich zoo bepalen op dit punt
hebben uitgelaten, toch vol te houden, dat

volgens de Vrije Universiteit "de theologie
tot het gebied der gemeene genade behoort"?

Ten slotte bieden we Ds. Kok de ver-
zekering, dat we geen oogenblik er aan
gedacht hebben hem als "leugenaar" tegen
beter weten in aan de kaak te stellen.
Zelfs schreven we ter verontschuldiging van
zoo grove misvatting, als waaraan hij zich
schuldig maakte, dat partijhartstocht zelfs
de oogen der besten verbinden kan. Maar nu
onzerzijds zoo bevestigend mogelijk is uitge-
sproken, dat Ds. Kok op dit punt zich radicaal
vergist heeft, mag van zijn eerlijkheid verwacht
worden, dat hij alsnog amende honorable
doe. Terwijl voor het vervolg eenig nauw-
keuriger onderzoek van wat men aan de
Vrije Universiteit leert, niet overbodig zal
zijn, om niet telkens weer haar voorgangers
bij ons volk aan te klagen en te beschul-
digen van gevoelens, die niet alleen nooit
door hen geleerd, maar juist beslist door
hen bestreden zijn.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door Ds. J.
Houtagters te Kootwijk, van den heer B. Ver-
meer te Pijnacker, gevonden in de collecte / 2 50.

Namens het Bestuur,
D. HULLEMAN,
Penningmeester.

Kootwijk.

Uit de Perz.

Ook de Hervorming geeft een retrospectieve
beschouwing over de jongste Sydoe. Na eerst
op de beteekenis van het feit gewezen te
hebben, dat de Synode ditmaal "om" was en
de verbonden orthodoxe groepen de macht in
handen hadden, gaat het orgaan der modernen
aldus voort:

Het verplicht stellen van den doop, voor hen
die lidmaat der kerk willen worden, en in de pro-
ponentsformule de toevoeging: "naar de Schriften
des O. en N. T." s' aan "het Evangelie van Jesus
Christus" dat de aanstaande kandidaten tot den
Heiligen Dienst beloven te zullen verkondigen, zie-
daar het voornaamste van wat de Synode deed om
te toonen dat zij "om" is.

De Heraut was naar zijn eigen getuigenis, spoor-
loos in zijn ingewanden. Daarom kan hij schrijven
dat de Heere om God meer dan één weg heeft
om Zijn Kerk tot reformatie te brengen. De sa-
pantie van 1834 is een werk Gods geweest; de
Doleantie in 1886 niet minder. Zoo heeft De
Heraut dan o. k. de krachtige actie, die in de laatste
jaren in de Hervormde Kerk ontstond om het ver-
loren terrein te herwinnen, met dankbaarheid be-
groet. Als gevolg van die actie droeg de Haag-
sche Synode, zoo wordt geconstateerd, dan "dit-
maal ook een geheel ander karakter, als voorheen,
iets wat elken belijder der waarheid tot vreugde
strekt".

Met dat al — de oogst is nog schraal:

Het feit, dat deze in meerderheid orthodoxe
Synode het voorstel niet verwierp om bij het exa-
men der proponenten ook op hun geloofsver-
klaring te letten, schreit nog ten hemel. Van
recht heeft ze zich niet aangematigd, maar komt
haar toe". De Theologische wetenschap, dat
volgt er o.i. uit, is dus niet gebonden aan de
belijdenis der kerk, maar omgekeerd, de kerk
aan de resultaten der theologische wetenschap.
Daarom moet de kerk, wat de opleiding betreft,
zich aan haar overgeven.

In hier voege werden in De Heraut van 23
September de beide byvoegenoemde besluiten der
Synode in betrekking tot althans gereord. in
het nummer van 30 September echter wordt ge-
wezen op "de keuzede der medaille". Daar wordt
verklaard dat verplichtstelling van den Doop voor
volwassenen, zonder dat men zich er van vergewist
dat zijn belijdenis, waarop hij doopt wordt de
ware is, niet minder is dan ontbeiging van het
sacrament.

Het blad heeft gelijk.

Het wettelijk verplicht stellen van den Doop
moet met noodwendigheid leiden tot verscherping
van het confessioneel beginsel in de Kerk.

Wie da ruemde tevreden zijn, vooralsnog onder
verscheping van de Belijdenis te eischen, moeten
er toe komen in te zien, dat op deze wijze de Kerk
zelve van alle beteekenis wordt beroofd. Men zal
zich laten doopen omdat men anders geen lid der
Kerk kan worden. En dat moet voor hen die al-
leen waarde aan den Doop kunnen hechten in
verband met de Belijdenis, waarop zij aan volwas-
senen wordt toegediend, op den duur ondraaglijk
zijn. Zoo mag men althans hopen van hen die
voorstanders van het verplicht-stellen zijn.

Doch om dezelfde reden moet deze bepaling dan
ook alle vrijzinnigen, die er prijs op stellen hun
plaats in de kerk te behouden en daarom hun po-
sitie te versterken, dringen tot een ernstig en
krachtig verzet.

Daarop vooral had, meenen wij, Dr. Niemeyer,
die in de "Kroniek" van de Tekenen des Tijds
op dit Synodaal besluit de aandacht vestigt, zijn
eisch tot ernstig protest moeten gronden. Hier ligt
dunkt ons, vooral het bedenkelijke der zaak, al-
stemmen wij natuurlijk Dr. N. toe, dat ook het
wettelijk dwingen tot een uiterlijke handeling
waar n hij vooral het bezwaar tegen de nieuwe
bepaling gelegen acht, zijn zeer bedenkelijke zijde
heeft.

Bij het voorstel om bovengenoemde wijziging in
de proponentenformule te brengen, klemde nu
meer de eisch, dat het beschouwd worde in verband
met het confessionnele streven in het algemeen.
Het is maar met één stem meerderheid heb-
aangenomen. Een bewijs, dat er onder hen, die de
rechtzinnige meerderheid vormden, waren, die voor
de strekking ervan terugdedden. Dit is te begrip-
pen; beter dan dat Dr. N. in zijn "Kroniek" dit
voorstel met stillwijzen voorbijgaat.

De Heraut rekent het onder de "lapidale feljes"
en het "onheiligh knutselwerk", wijl de Synode het
niet heeft aangedurfd bij de toelating tot den Evan-
geliedienst rekening te houden met de "belijdenis"
aan den candidaat. Geen moderne zal er een be-
stien in zien. schrijft het blad, de formule te ontdeek-
ken, zelfs al werden er bij het "Evangelie van
Jesus Christus" en de Schriften des Ouden en
Nieuwen Verbonds" nog even zoveel fraaie klin-
kende termen gevoegd. En verder: aan het feit,
dat de moderne kandidaten even goed als vroeger
predikant zullen worden, verandert dit besluit der
Synode niets.

De Heraut vergist zich, meenen wij, Hij heeft
alleen in 1886 vergist, dat alle verscherping van
de confessie een verkeerding voor den waarheidszin
kan zijn: zijn eigen confessionneel standpunt ver-
doof in: erdaad bij velen van zijn eigen medestan-
den der waarheidszin. Maar dat er moderne can-
didaten zullen zijn die zich door de scherper om-
lijning van het Evangelie van Jesus Christus
door de toevoeging: "naar de Schriften des O. en
N. T." zullen weerhouden voelen om de propo-
nentsbelofte af te leggen, achten wij niet alleen
waarschijnlijk, maar ook volkomen begrijpelijk.
Het is eene confessionnele onschrijving van het
Evangelie, gegrond op een dogmat sche opvatting
van O. en N. T., die voor den moderne volstrekt
onhoudbaar is gebleken. Wordt deze toevoeging in
de proponentenformule opgenomen, het zal, bedriegt
ons niet a les, inderdaad tot vermindering der
aantal moderne kandidaten in de Ned. Herv. Kerk
leiden.

Het verwondert ons, zoo gaven wij hierboven
reeds te kennen, dat Dr. N. in zijn "Kroniek" dit
synodaal voorstel met stillwijzen voorbijgaat. Of
het kans heeft den steun van de meerderheid der
classieke vergaderingen te verwerven, moge wij
felachtig zijn, daar, naar het ons voorkomt, de
Evangelischen er onmogelijk hun steun aan kunnen
geven, maar hier geldt vooral: Principis obsta, d. i.
wacht u voor den weg van het confessionnalisme.

Zoo heeft dan de Synode toch wel getoond dat
zij "om" is. Op het standpunt van de Heraut, in
verhouding tot wat de rechtzinnigen kerk-ideaal
is, in aanmerking genomen wat men van de
orthodoxie zou mogen eischen en verwachten naar
verhouding der groote woorden waarover zij zoo
gemakkelijk beschikt, zijn de besproken maatregelen
onbetekenisloos.

Maar er zijn een paar openingen in de omdan-
ning der wettelijke leerwijze gemaakt, en vóór
de dammen staat de drang der confessionnele wa-
ten. De vrijzinnigen in de Herv. kerk mogen be-
denken, dat in zulke omstandigheden het "alle
man op de dijkten", een goeden zin heeft.

Of de verscherpte proponenten formule, wanneer
ze wet wordt, metterdaad het hek zal blijken,
dat voor vele moderne kandidaten den toegang
tot het erf der Hervormde Kerk versperren zal,
zal de toekomst moeten leeren. Ook de Hervor-
ming zal ons toestemmen, dat de ervaring van
de afgelopen eeuw geen hooge verwachting
geeft van den "waarheidszin" van vele modernen.
Hebben de Leidsche hogeschoolen niet tot het
midden der voorgaande eeuw de zeer scherpe
formule, voor de professoren vastgesteld,
ontdeekend? Waren er niet tal van
moderne kandidaten, die met wijlen Prof. Lo-
man niet eens geloofden, dat Christus Jesus
bestaan had, en toch de formule ontdeekenden,
dat zij "het Evangelie van Jesus Christus"
zouden verkondigen! Aan de lofelijke uitoon-
dingen brengen we hulde; enkele moderne
kandidaten voelden de onwaarheid van zulk een
belofte en werden daarom geen predikant. Maar
voor hoevelen bleek de versocking niet te zwaar?

Officieele Berichten.

Het adres van den raad der Geret. kerk te
Nieuw Dordrecht is:
Ds. Z. HOEK, te Kladinaaven.

Rapport Predikantstractementen aan de
Gereformeerde Kerken in de Classis
Woerden.

Gefielde Broeders.

Uwe Commissie, in de vorige vergadering
benoemd om U te dienen van praedicties in
zake het voorstel van de Kerk van Aarlander-
voeren, betreffende eene regeling van de Predi-
kantstractementen heeft de eer U het vol-
gende te rapporteren.

Uwe Commissie heeft de zaak, waarover al
zoveel gesproken en geschreven is, ernstig
onder de oogen gezien. Ten volle gevoelt ze
de moeilijkheid, bij zooveel onkunde daaromtrent
bij velen in de gemeente om ze tot een goed
einde te brengen.

En toch is dat dringend noodig. Daarom is
het uwe Commissie eene oorzak van vreugde,
dat de Kerk van Aarlanderveeren deze zaak op
de Classis ter sprake bracht en een voorstel
indiende. Zij heeft echter, onder goedkeuring
van genoemde Kerk, dat voorstel niet geheel
ongewijzigd overgenomen.

a. omdat ze meende, dat tot goed verstand
van zaken noodig was, dat het voorstel van
enkele overwegingen werd voorafgegaan;

b. omdat in dit voorstel naar hare meening
en ander diende gewijzigd, veranderd en
voegzelen te worden.

c. Overwegingen. Laten wij beginnen,
Broeders, met uit te spreken, dat er vele redenen
zijn om God te danken voor de of vervaardig-
heid, die na de beroeping onzer goederen (Hebr.
10) in de vrijgemaakte kerken gevonden wordt.

Velen zijn, om met den Apostel te spreken,
(2 Cor. 8) "naar vermogen, ja boven vermogen
geloofsgewest". En toch heeft dit niet weg
kunnen nemen, dat over het algemeen de Predi-
kantstractementen te laag zijn. Dus niet maar
alleen in sommige kleinere kerken, maar ook
in vele grootere. Daarom zal de bilijkheid om
aan te sturen op verhooging in het oog vallen,
wanneer men rekent met:

1. de H. Schrift, Belijdenis en Kerkenorde-
ning;

2. het belang der gemeente;

3. het belang der Dienaren des Woords.

1. Om met de H. Schrift te begin-
nen. De Heere zocht onder het O. Testa-
ment goed voor Levi. Moest Israël niet ter
gedachten aan de verlossing uit Egypte zijne
verderbare kinderen lofsloopen van den dienst
les heiligmada met 5 heilige sikkelen (d. i. p.
m. 8 gulden), en de eerstgeborenen van runde-
ren en kleinvee naar het heiligdom brengen?
Waren de eerstelingen van veld- en boomvrucht
niet heilig aan Jehova (van koren, most,
olie, mel enz)?

Maar behalve deze en nog andere opbreng-
sten, moest Israël de tienden van alle inkomsten
des lands (van veld- en boomvruchten, runderen
en kleinvee) den Heere wijden. Wilt God
Israël Leenheer en Verlosser was, daarom had
Hij deze inzettingen gegeven.

En nu moge dat oude voorbij zijn gegaan
en alles nieuw geworden; onze eerstgeborenen
niet zoo wonderdadjig gered, ons land niet bij
het lot verdeeld, onzer geen aparte stam zijn,
waartoe de bedienaren van het heiligdom wor-
den genomen; wij mogen dan nu geen apart
heiligtom meer hebben, noch bloedige offers;
ons Pascha voor ons zijn geslacht, en wij
daarom niet meer dienstbaar zijn onder de
eerste beginselen der wereld, wij de eigenaam
van den kinderstaat tot dien des volwassens
is gekomen (Gal. 4), maar is God onze Souverein
en Verlosser niet even goed? hebben wij niet
evenveel alles van Hem en moet alle zegen
niet aan ons nog veel heerlijker willen betoo-
nen; is ons Pascha niet voor ons geslacht; zijn
wij minder in Gods verbond begrepen?

Beschaaft het kind (Israel) niet dikwerf den
volwassene (N. Tscbe Kerk)?

En wat het N. T. betreft, zegt de Apostel
niet: 1 Cor. 9: 11 "indien wij ulieden het
geestelijk gezaaid hebben, is het eene groote
zaak, zoo wij het uwe, dat lichamelijk is maaien?"
En in vs. 14, "alsoo heeft ook de Heere ver-
ordend dengenen, die het evangelie verkondigen,
dat zij van het evangelie leven".

Saat er niet Gal. 6: 6, "en die onderwezen
wordt in het Woord deele mede van alle goe-
teren dergene, die hem onderwijst"? En 1
Tim. 5: 17, 18, "dat de onderlingen, die wel
regeeren, dubbele eere waardig geacht worden,
voornamelijk die arbeiden in het Woord en de
leer". Want de Schrift zegt: "enen dorchen-
den os zult gij niet trillbanden"; en: "De
arbeider is zijn loon waardig".

Gebiedt God niet in het 4de gebod naar de

verklaring van den Heid. Catech. Zondag 38:
"eerstelijk dat de kerkdienst, of het predikamt
onderhouden worde"? Zegt Att. XI van de
D. K. O. niet, dat de kerkeraad als represen-
terende de gemeente gehouden zal zijn hare
Dienaars van behoorlijk onderhoud te verzor-
gen, en is niet in elken behoorlijken Beroeps-
brief geschreven en aan den Dienaar beloofd,
dat de kerk in gehoorzaamheid aan het Woord
des Heeren zorgen zal, dat de Dienaar des
Woords, die in het Evangelie arbeidt, ook van
het Evangelie leven zal?

2. Maar het is in de 2de plaats ook in het
belang van de gemeente zelve, dat zij den Die-
naar van behoorlijk onderhoud voorzie. Bij
eene goede beschouwing der zaak toch, trekt
de Dienaar op den achtergrond. Israël verorde-
niet den Priesters en Levieten van zijn goed,
en van de eerstelingen al zijner inkomsten,
maar den Heere (Spreuk 3) En als de ge-
meente zich hieraan onttrekt, dan klinkt het:
"zou een mensch God berooven"? (Mal 3: 8)
Heel de idee, dat de gemeente den Dienaar
onderhoudt en dat hij daarom haar ook naar
de oogen hebbe te zien, is geheel valsch. Hij
is en moet blijven Dienaar van den Heere
Jesus Christus. Dan juist zal hij haar tot zegen
kunnen wezen. En eene gemeente, die hare
roeping verstaat tegenover den Heere, zal van
God gezegend worden. Gelijk geschreven staat:
"brengt alle de Tienden in het schathuis, opdat
er spijze zij in Mijn Huis; en beproeft Mij nu
daarin, zegt de Heere der heirscharen, of Ik u
niet doen open doen zal de vensters des hemels
en u zegen zigtelen, zoodat er geene schuten
genoeg wezen zullen" (Mal. 3: 10).

De gedachte is geheel verkeerd, dat een
Dienaar des Woords, als hij in de pastorie
komt met een zeker aantal boeken, daar nu
genoeg aan heeft. Zal hij de gemeente op den
duur kunnen voeden, dan moet hij op de
hoogte blijven van zijn tijd, en — 't is waarlijk
niet te hoog! jaarlijks minstens van 50 tot
100 gulden boeken kunnen koopen. Dat ver-
breedt zijn blik, vermeerdert zijn kennis, komt
den Dienst des Woords ten goede. Maar hoe
zal hij dit doen van een tractement, waar hij
in zijn stand eigenlijk al niet van rond kan
komen? Geen wonder, dat het gehalte der
prediking er dan niet op vooruitgaat, de moed
verluidt en de gemeente geestelijk verschrom-
pelt.

(Slot volgt.)

Buitenland.

Duitschland. In Duitschland duurt de strijd
over de zaak Cesar voort. Gelijk wij mede
deelden, werd de predikant van dien naam in
de gemeente Dortmund beroepen, doch het
Consistorium voor Rijnland en Westfalen des-
approbeerde het beroep, nadat het door een
colloquium tot de overtuiging gekomen was
dat Cesar de belijdenis der Evangelische kerk,
die hij dienen moest, niet deelde.

De vergadering van "verteenwoordigers der
gemeente" protesteerde tegen deze handeling
van het Kerkbestuur; althans de groote meer-
derheid der vergadering. Nu zijn echter zo
protesteerenden aan genoegend kerkbestuur komen
verklaren, dat zij hun protest terug namen. Na
rijp over de zaak te hebben nagedacht, kwamen
zij tot de overtuiging, dat de predikant Cesar
afwek van het Bijbelsch Evangelie.

Cesar heeft zich op den Oberkirchenrat
beroepen en met spanning wordt tegemoet ge-
zien wat dit lichaam doen zal.

Ook de adel van Westfalen heeft zich in
den strijd gemengd. Op den Westfaalschen ridder-
dag werd de volgende resolutie aangenomen en
aan het Koninklijk Consistorium van Munster
medegedeeld:

"De ridderdag spreekt zijn vreugde er over
niet, dat het Kerkbestuur onlangs enerzijds positie
nemt in den kerkelijken strijd van den dag.
Gedacht aan de gelofte van de orde, dat
ridders die tot de orde behooren, zich het
Evangelie van Jesus Christus nergens zullen
schamen, en het veelre door woord en daad
belijden en tegen de aanvallen van het onge-
loof moedig en ridderlijk zullen verdedigen.
verklaren de vergaderde ridders, dat zij ook
hunnersdij — voor zoover het in hunne macht
staat — elken bewust strijd tegen het ongehoof
moedig en ridderlijk zullen medestrijden."

Engeland. — De quaestie van het
beziit tusschen de Vrije Schotsche
kerk en de Vereenigde Vrije kerk.

Het duurt reeds geruimen tijd dat wij niets
verneemen van de quaestie der kerkelijke goederen
van de vrije kerken in Schotland. Ter
herinnering deelen wij mede, dat de Vrije Schot-
sche Kerk en de Vereenigde Presbyteriaansche
Kerk met elkander vereenigden. Enkele kerken
der Vrije Schotsche Kerk in de Hooglanden
wildten met deze vereeniging niet medegaan.
Over het bezit der kerkelijke goederen ontstond
een proces, dat ter laatste instantie door de
kleine groep kerken, geluid door slechts vier
treden tusschen de Vrije en de Vereenigde
Kerken. Deze commissie is al bijna een jaar
aan den arbeid, doch kon tot hertoe niet gereed
komen. Lord Elgin verklaarde onlangs in het
Engelsche Hoogerhuis dat het wel tot nieuwe
jaar duren zou eer de commissie met haar
arbeid gereed is. De moeilijkheid, zoo verklaarde
de Lord, is zeer vermoedelijk door de bitter-
heid waarmede de twee Kerkengroepen tegen
elkaar vervuld zijn. Tegenover de commissie
betoonen de twee partijen de grootste welwil-
lenheid, maar jegens elkander zijn zij met de
grootste bitterheid vervuld. Lord Elgin verklaarde
verder, dat de eene partij niet meer te beschul-
digen is dan de andere.

Wij kunnen ons de verbittering wel begrijpen.
Toen de kleine groep die om der belijdeniswil
niet met de vereeniging mede kon, het pleit
in de Algemeene Vergadering verloor, doordat
de vereeniging met de geunideerde Presbyteri-
aansche kerk werd doorgedreven, werd niet
gezegd: de kerken welke niet met de vereeniging
willen meegaan, zullen wij in het bezit van
hare kerkelijke goederen laten. Neen, zij werden,
door het besluit der vereeniging van alle stof-
felijk goed beroofd. Daarop zijn zij gaan proce-
deeren met het gevolg, dat zij het pleit voor
den hoogsten rechter wonnen. Nu kan men be-
grijpen dat de kleine groep zooveel mogelijk
met hand en tand vasthoudt, terwijl de vertegen-
woordigers van het groote lichaam der Vereenigde

Vrije Kerk minachtend denken: wat willen deze
aemachtige Joden?

Als echter de liefde van Christus van weers-
zijden of ook maar van ééne zijde drong, zouden
de dingen in Schotland anders staan!

N-Amerika. Plink gehandeld.

In Nederland gebeurde het in de laatste jaren
zoo nu en dan, dat ons Christelijk publiek werd
misleid door mannen die uit den vreemde
kwamen om voor Christelijke doeleinden geld te
verzamelen. Met het oog hierop komt het ons
voor, dat het volgende tot voorbeeld kans
trekken en voor hen die uit den vreemde
komen om hulp te zoeken, en voor hen die
aangesocht worden om hulp te verlenen.

Een Armenier, Rev. David Benjamin, Oost en
West, met het dringend verzoek om geholpen
te worden. Hij vertelde, hoe hij als een vluch-
teling om des geloofs wil zijn land had verlaten,
en hoe zijn huisgenen in grooten nood verkeerde.
Zijn beroep op onze christelijk barmhartigheid
kon niet in eens van de hand worden gewezen,
en ook konden de classis niet zonder onderzoek
aan zijn bede voldoen. Beide classes stelden
daarom commissies aan, die onderzoek moesten
doen en de gemeenten informatie geven betref-
fende de wenschelijkheid om dezen broeder te
steunen. De commissies, na overleg, hebben het
volgende stuk opgesteld en bieden dit hiermee
de kerken aan:

L. S.

Ondergeteekenden als geconbineerde com-
missie van de classis Grand Rapids, Oost en
West, der Chr. Geref. kerk, geven door dezen
kennis aan de belanghebbenden, dat zij ver-
schillende getuigschriften van Rev. David
Benjamin hebben ingezien, en daarenboven
zelf onderzoek hebben ingesteld bij bevoegde
personen aangaande zijn geschiedenis, karakter
en positie. Uit dit alles is hun gebleken, dat
Rev. David Benjamin voor twintig jaar als leeraar
is geordend in dienst van de Presbyteriaansche
Zending in Armenie en Perzie. In de laatste
acht jaren kwam hij echter in grootte moeilij-
kheden wegens de schrikkelijke vervolging door
de wrede Kurden den christenen aangedaan,
waardoor hij al zijne bezittingen verloor. Hierbij
kwam nog, dat hij verschild kreeg met de
Presbyterische zending, zoodat hij zich van die
zending losmaakte en daarmee ook zijn salaris
verloor. Vervuld, arm en zonder vooruitzicht
van middel van bestaan, vluchtte hij naar
Nederland. Enkele vrienden aldaar beloofden
hem voor zijn salaris te zullen zorgen, en zoo
keerde hij naar Perzie terug. Na een viertal
jaren verminderen echter de gaven uit Neder-
land en gedurig werd hij wederom door de
Kurden beroofd, zoodat zijn schuld snel toenam.
Ruim een jaar geleden werd zijn positie on-
houdbaar, hij moest vluchten of voor zijn schuld
levenslang in de gevangenis. Hij vluchtte, vrouw
en kinderen in diepe armoede achterlatende,
met de hoop, dat zijn vrienden in Nederland
zijn schuld, — ongeveer 900 doll. — zouden kun-
nen betalen. Zij konden echter weinig voor
hem doen, en zonden hem met goede aanbe-
velingen naar Amerika, en nu klopt hij aan
onze deur aan.

Ofschoon die broeder, zo

Tot nog toe hadden hij en zijn vrouw er eenvoudig maar toch burgerlijk van geleefd. Ook hadden zij nooit geweigerd den armen iets mede te deelen van het hunne, en menig behoefte in het dorp wist daarvan te spreken. Doch nu werd dit alles anders. Claes Pietersz legde zijn ouderlingchap neer, al bleef hij trouw de kerk bezoeken. Zijn gaven aan de armen hielden allengs op. Die gewoon waren wat te ontvangen, kregen dat ook verder. Maar nieuwe kwamen er niet meer bij. Ook begon onze Pieterszoon heel zuinig te leven, liet zijn eten door een van de meiden koken, en heel 't dorp wist nu, dat de boer van de Zandhoeve, veel minder vleesch at en slechter kost vaak, dan zijn onderhoorigen, die het even goed hadden als vroeger.

Ook in zijn zaken toonde 't Lam al meer en meer den lust, om veel te verdienen, en zoo min mogelijk uit te geven, wat hem wonderwel gelukte. Dat hij echter op die wijs niet bemind werd begrijpt gij. Men kon wel zien, zeiden de menschen, dat Brechtje beter was dan hij. Toen zij leefde, viel er voor een ander nog wat af, en was het leven en laten leven. Maar nu gaat het met alles even schiel en schraal.

Zoo redeneerden de menschen, en 't leed niet lang of Claes 't Lam droeg op heel het dorp den bijnaam van „de oude vrek”. Soms werd hem dit wel nageschreeuwd. Doch hij scheen er niet op te letten. Zijn eenig antwoord was een glimlachje, dat de schreeuwers nog boosser maakte. Want, zeiden zij, hij lacht ons uit, en denkt: binnen best.

Er waren evenwel ook menschen, die eveneens 't gedrag van 't Lam afkeurden, al schimpten ze daarom niet op hem. Tot desulken behoorde o. a. de leeraar van het dorp, die niet naliet boer Claes te bezoeken. Dan kwam het gesprek ook wel eens op de begeerte om rijk te worden, de geldgierigheid en wat de Schrift daarvan zegt. Claes Pietersz had daar dan nooit iets tegen in te brengen, doch zijn gedrag bleef als te voren. Behalve voor zijn onderhoorigen was hij in alles even zuinig. De boerenjongens vertelden spottend, dat hij zijns grootvaders jas droeg. Doch toen hij dat eens hoorde, zei hij met een droeven glimlach: „Dat zou me onmogelijk wezen”. De menschen echter begrepen niet wat hij bedoelde.

Het huis op de Zandhoeve kreeg niet meer dan het hoog noodig onderhoud, en zag er dan ook niet uit als het verblijf van een welgestelden boer. En toch zulk een was 't Lam voorzeker. Hij die zoo hoogst eenvoudig leefde verdiende veel. Zijn boerdery bracht elk jaar aardig wat op, er ging heel weinig af, en meermalen verkocht hij met groote winsten stukken grond, die hem weinig gekost hadden. „Hoe ouder hij wordt, hoe gieriger,” zeide het volk. „En hij kan er toch niets van meenemen en heeft kind noch kraai.” 't Lam scheen zich echter van al wat de menschen zeiden, weinig aan te trekken, en bleef onder alles even bedaard en vriendelijk als hij altijd was geweest. Sommigen zeiden, dat hij met de jaren zeker wat onnoozel begon te worden, en daarom zoo wonderlijk deed. Doch anderen, die hem beter kenden, verzekerden, dat boer Claes al was hij vijf en zeventig, zijn sinnen zoo goed bij elkaar had, als toen hij voor het eerst op het dorp kwam.

Eindelijk klommen de jaren van Claes 't Lam zoo hoog, dat hij niet meer uit kon gaan. Doch zijn verstand bleef helder, en het was hem steeds mogelijk op als wat rondom hem voorviel 't oog te houden. Enkelde die nog belang in hem stelden, zochten hem nog eens op, doch 't waren er heel weinigen. Want het nieuwe geslacht, dat nu groot was, kende den boer van de Zandhoeve bijna niet dan bij naam, en daarbij veelal slechts als „den oude vrek”. De nieuwe predikant, dien het dorp gekregen had, kwam ook bij Claes en sprak ernstig met hem. Doch de oude man antwoordde weinig. Eens echter, toen de dominee hem er op had gewezen, dat het dwaasheid was aan het tijdelijk goed te hangen, vooral wanneer de tijd van scheiden zoo nabij is, zei de boer zeer ernstig: „Dat weet ik, dominee; als ik dood ben, zullen de menschen mij beter verstaan dan nu.”

Nu, dat hij niet lang meer leven kon, wist ieder en menig-giste er al naar, wie, als Claes stierf, zijn bezittingen en goed erven zou, daar hij, zoover men wist, geen familie had. Doch „gissen is missen.”

Op een morgen gieg plotseling door het dorp de tijding dat Claes 't Lam, dien verlopen nacht was gestorven, „dezer werelt overleeden,” gelijk het oude geschrift zei. Veel indruk maakte dit bericht niet. Er waren maar weinigen, indien een, die den ouden man had den lief gehad, en zoo was dan ook de rouw bij zijn dood, niet groot. Wel echter was er veel nieuwsgierigheid, wat er nu met de Zandhoeve zou gebeuren, en ook met het geld, dat 't Lam had nagelaten. De een wist daarvan nog meer te vertellen dan de ander, zoodat het wel scheen, als had onze Claes koning Salomo nog in rijkdom overtroffen. Thans zou blijken wat daarvan aan was.

HOOGENBIRK.

Geformeerde Gezindheid

Geformeerde Kerken.

BEROEPEN: Marum, A. J. de Boer, te Grijskerk. — Nieuwveen, P. Jukeneke J. Pm., cand. te Amsterdam. — Duisburg, A. Brummelkamp te Vrijhoeve en 's Grevelsdin-Capelle.

AANGENOMEN: Scherpenzeel, J. Schoonhoven, te Noord-Scharwoude. — Sellinger, J. Ozinga, cand. te Amsterdam.

BEDANKT: Mildam, J. Koelewijn, cand. te Bunschoten. — Schoonhoven, A. S. Oulkerk, te Kralingen. — Hoogvliet, P. H. de Jonge, te Hoek. — Giessen Oud- en Nieuwkerk, D. Hogenstrik, te Nederhorst den Berg.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Renesse, G. W. Kobus, te Roccakje. — Rottum, T. A. van der Vlies, cand. te Utrecht. — Giessen Oudkerk en Peersum, H. H. van Ameide, cand. te Ouderkerk a/d. Amstel. — Wijngaarden (toez.), A. van der Kooy, cand. te Delft. — Hasselt, H. A. Heijer, te Staphorst. — Nieuwendam (toez.), R. E. Wieringa, te Zuidrijpe. — IJselmuiden, N. C. Bakker, te Poortvliet. — Dokkum, A. Groeneveld, te Schagerbrug. — Wieringerwaard, J. L. van Apeidoorn, cand. te Helpman. — Zoelen, H. Mater, te Wadenoijen.

AANGENOMEN: Haringcarpel en Dirksborn, F. Slaninge Damsté, te Poortugaal. — Warg, M. J. F. Schofield Jm., te Jorwerd.

BEDANKT: Welarip (toez.) H. J. de Zwart, te Steenwijk. — Schraard, J. E. Koopmans, te Zuiderwoude. — Vianen, J. Bunk, te Harderwijk. — Hillegom (toez.), M. M. den Hartog, te Nieuwkerk a/d. IJssel. — Haren bij Groningen, N. L. Piccardi, te Westerland.

Advertentiën.

GETROUWD:

O. N. OOSTERHOF,
Her. Pred. te Westerhork,
EN
T. HAZENBERG,

die hun dank betuigen voor de belangstelling bij gelegenheid van hun Huwelijk ondervonden.
Westerhork, 22 October 1906.

De Kerkraad der Geref. Kerk alhier leed een gevoelig verlies door het heengaan van onzen trouwen en hartelijken vriend en ambtsbroeder

AART POPPEN,

die met lust en toewijding, vroeger als Diaken, de laatste jaren als Ouderling de Kerk te dezer plaatse diende. Dat hij ontslapen mocht in de volle verzekerdheid des geloofs is zoowel ons, als zijne bedroefde betrekkingen tot rijken troost.

De Kerkraad voorn.:

R. FERWERDA, wintern. Pres.
A. P. VERSLUIS, Sub-Ser.
Harderwijk, 19 October 1906.

Zeer verkwikt door de vele blijken van belangstelling, die wij ter gelegenheid van onse zilveren gedenkdagen, 6 en 16 October j. l. mochten ontvangen, en niet in staat, die elk afzonderlijk te beantwoorden, betuigen wij langs dezen weg aan allen onzen welgemeenden dank.
Ds. J. D. VAN DER MUNNIK.
J. VAN DER MUNNIK — AKENTHORST.

Leeuwarden, 26 October 1906.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

Het adres der Theologische faculteits-
vereniging aan de Vrije Universiteit is
Keizersgracht 162.
HET BESTUUR.

Uni-bifocale BRILLEN GLAZEN

nieuwste vinding
voor verasfen en lezen te gelijk.

Uitvinder bij
KAREL VAN BUREN,
Specialist
Brillen en Placenz,
82 Rokin 82.

EISMA & Co.

Noordeinde 20, den Haag.

Kassiers

Commissionairs in effecten.

Heden verscheen:

„Paulus' roem in de

heerlijkheid zijner bediening”

Gedachtenisrede, uitgesproken ter

gelegenheid van zijn 25-jarige

ambtsbediening, op 14 October 1906.

DOOR

Ds. J. D. van der MUNNIK,

Pred. bij de Geref. Kerk te Leeuwarden.

Met portret. — Prijs 35 cent.

Haarlem. H. J. van der MUNNIK.

VRAGENBOEKJES.

Door D. A. DAAMEN te Rotterdam worden thans uitgegeven de hieronder

vermelde boekjes voor de catechisatie

van **Ds. J. H. DONNER.**

Beknopt onderrecht in de Bijbelsche Geschiedenis,
14e druk. Prijs 15 Cent.

De Bijbelsche Geschiedenis ten dienste van het Catechetisch onderwijs,
23e druk. Prijs 25 Cent.

Eenvoudig onderrecht in de Bijbelsche Waarheden,
10e druk. Prijs 10 Cent.

Kort Begrip van de Goddelijke Waarheden.
Prijs 15 Cent.

De Goddelijke Waarheden.
7e druk. Prijs 25 Cent.

De Drie Formulieren van Eenigheid.
Prijs 35 Cent.

Tijdelijk Aanbod. Haast U!

„GODS KINDEREN VAN UR”

Rijk geïllustreerd, pas door verschillende Chr. bladen zeer gunstig beoordeeld, in prachtband

van f 5.50 voor slechts twee gulden.

No. 1. Zeevolk, door v. LUMMEL, met platen, 300 bladz. f 1.75

No. 2. Kiekieks in het Maanlicht en andere schetsen, id. f 1.50

No. 3. Zijne keus en de hare, met platen, 320 bladz. f 1.50

No. 4. Onder Geuzen en onder Armeniërs, id. f 1.50

No. 5. De Bijkerf, door J. LINKE, met 50 platen f 0.75

Thans voor slechts twee gulden + 25 cent porto.

No. 1. Psalmen in den nacht, door WINSLOW f 1.00

No. 2. Vrije genade en stervende liefde, door MEYER SPURGEON f 1.50

No. 3. Een keurig werk, van JAN LUIKEN, met 50 platen. f 0.75

No. 4. Het leven van Ph. Melancthon, door ARMIN STEIN f 1.25

No. 5. Een verhaal, door E. GERDES, met 4 platen f 0.50

No. 6. Gods genade bewezen aan Ds. G. Trosse f 0.60

No. 7. Leven en arbeid van W. Hattington. f 0.50

Taans voor slechts twee gulden 25 cent + 25 cent porto.

Zend postwissel f 2.—, f 2.25 of f 2.50 aan H. VERHOOG, Bazar van goedkoop

boeken, Halfweg.

LEVENSVZERKERING

de Nederlanden van 1845

BRAND - VERZEKERING
INBRAAK

DEN HAAG (vroeger Zutphen). Directie HENNY.
KAPITAAL f 4.000.000.00
RESERVEFONDS: refta f 1.800.000.00

E Voto Dordraceno

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Nieuwe uitgave in 4 deelen, geheel gelijk aan den vorigen druk.

Ingenaaid f 19.—. In twee linnen banden f 22.—.

(de vorige druk kostte f 25.— en gebonden f 29.—.)

Deelen I, II en III zijn verschenen; deel IV en deel III/IV

gebonden volgen eerstdaags.

Amsterdam—Pretoria.

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering,

gevestigd te

Amsterdam, Keizersgracht 547-549,

sluit alle Kapitaals-verzekeringen, Weduwe-pensioenen, Lijfrenten, enz.

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN,

DAMRAK 60 en DAM 13-15-17.

Bijkantoren: HILVERSUM, Langestraat.
HAARLEM, Kruisweg 69.

Kopen en verkoopen EFFECTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden e
Zilveren MUNTEN en vreemde BANKNOTEN. Sluiten PROLONGATIEN en BELEE-
NINGEN. Nemen gelden & DEPOSITO tot dagelijks vast te stellen rent-koers.

BILDERDIJK

in zijne nationale betekenissen

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Rede gehouden te Amsterdam op 1 Oct. 1906

Prijs f 0.90.

Amsterdam—Pretoria. HÖVEKER & Wormser.

HOMOEOPATHISCHE APOTHEEK

van ALBERT SOMMER.

Amsterdam, Heiligenvaeg, hoek Singel.

Grootste Inrichting in Nederland.

Hensels Tonicum, afdoend en beproefd bij Bloed

armoede en Zenuwzwakte. 100 gr. f 1.25; 200 gr. f 1.75.

Purshiana Tabletten, uitstekend tegen hardij

vigheid en voor bloedzuivering per flacon f 0.75.

Hamamelis Suppositoria, het eenige afdoende

middel bij samenperen per doos f 1.25.

Hamamelis Extract en Zalf, 50 gram f 0.60;

100 gram f 1.00.

Fucus, Ontvettingsmiddel per flacon f 2.50.

Articahaarolie, tegen het uitvallen en vroeg

tijdig grijs worden der haren, in schroefflacon.

100 gr. f 0.80, 250 gr. f 1.10.

Huisapotheken, praktisch en doelmatig in

Korrels. Met handleiding f 5.75.

Strooipoeder, tegen zweetende voeten, per strooi

doos f 0.50, tegen postw. + f 0.15 franco

De Gloedpakkerij „De Krater”

te Amersfoort levert eerste kwaliteit

„GLOED”, voor kerkelijk gebruik in baals

takken, voor particulier gebruik en voor den

wederverkoop, in pakken à 6 cts

BIJ HÖVEKER & WORMSER te Amsterdam gaat ter perse:

Wet en Genade.

Twaalf leerredenen

VAN

Ds. W. H. GISPEN.

Dienaar des Woords te Amsterda

Prijs ingenaaid f 1.50.

Gebonden f 1.90.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,

Gevestigd te GRONINGEN.

OUDE BOTERINGSTRAAT No. 72, hoek MUURSTRAAT.

Telefoon Intercommunale No. 874.

Maatschappelijk Kapitaal f 1,000,000.

Uitstaand bedrag aan Hypotheken op 30 Juni 1906 f 2,437,532.50,

aan Pandbrieven f 2,358,950.—.

Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABRUS, J. H. DE WAAL MALEFIJT, A. W.

SCHIPPERS, Jhr. H. A. WTTWAALL VAN STORTWEGEN, H. LUIKING, Mr. F.

DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: Jhr. TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGT, M. UBBENS.

Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven,

koers 100 pCt., in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten

kantore der Bank, bij alle Agenten en Effectenhandelaren. Inlichtingen geven te Amsterdam

de H.H.: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Keizersgracht 207;

te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

Verschenen bij HÖVEKER & WORMSER te Amsterdam:

„Mr. WILLEM BILDERDIJK”

DOOR

Mr. M. W. L. S. BILDERDIJK, Dr. JOH. C. BREEN, A. BRUMMELKAMP, A. T. A.

HEYTING, Mr. M. P. THOMASSEN & THUESSINK VAN DER HOOP VAN

SLOCHTEREN, Dr. K. H. E. DE JONG, Dr. A. S. KOK, H. W. E. MOLLER, Dr. H.

C. MULLER, Prof. Mr. J. C. NABER, Prof. coll. M. C. NIEUWBARN, J. POSTMUS,

J. H. RÜSSING, Baron A. SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE VAN DE POLL EN

NIJENBECK, Dr. W. B. VAN STAVEN, J. F. M. STERCK, R. W. P. DE VRIES Jr.,

A. W. WEISSMAN, M. G. WILDEMAN, Prof. Dr. J. TE WINKEL, Mr. C. W. WORMSER.

Versierd met twee lichtdrukken en zestien verzamelplaten onder toezicht van

J. F. M. STERCK.

Typographische verzorging: J. W. ENSCHEDE.

Boek- en bandversiering: JAC. PH. WORMSER.

Groot 30 vel. Formaat 18 x 24 cm.

Ingenaaid f 3.90.

Geb. f 4.50.

Een prachtwerk van zeer belangrijken inhoud, van groote taal- en kunstwaarde.

Boek- en Conzantdruckerij: DE ROUYER ENDEP & BAKERS Amsterdam

Buitengewoon goedkoop aanbod.

Huisgezin, Catechisatie en Zondagschool.

100 boekjes van Hoogenbirk, Gerdens, Hesba Stretton, Vergers, Looman, Klinkenberg, Keuning en vele andere bekende schrijvers, met veel plaatjes. Een gezamenlijke waarde van f 23.50, prachtige verzameling, worden franco voor f 6.25 toegesonden door J. WRISTERS, Boekhandelaar, Minnebroederstraat 13 te Utrecht.

Dr. W. GEESINK.

Om te doen gedenken.

Meditatiën voor Kerstmis,

Oudejaarsavond, Paschen en Pinksteren.

Prijs f 1.50.

Geb. in band van JAC. PH. WORMSER.

f 1.90 (243 pagina's).

Amsterdam—Pretoria. HÖVEKER & Wormser.

Verschenen bij G. F. HUMMELIN, Assen:

Tien Leerredenen

voor de Avondmaalsijden, Bid- en Dankdag en Wisseling des jaars,

DOOR

M. MEIJERING,

P. D. M. te Wildervank.

Prijs f 1.00.

Verkrijgbaar bij elken Boekhandel en bij den

Uitgever.

Kerstboekjes.

Zendt postwissel van f 6.25 en ge ontvang
franco 100 verschillende KERST-
BOEKJES ter waarde van f 23.90, nl:

3 boekjes van f 0.50

5 „ „ „ 0.40

19 „ „ „ 0.30

24 „ „ „ 0.25

22 „ „ „ 0.20

22 „ „ „ 0.15

100 „ totaal f 23.90.

Alle Boekjes hebben geïllustreerden omslag

en goede gekleurde platen.

De boekjes kosten dus f 0.06½ per stuk.

100 Verhalen voor f 6.25.

Amsterdam. HÖVEKER & Wormser.

Hed n verschijnt:

Doet dat toudat Hij komt.